

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА»**

Актуальні проблеми науки і практики: сталий розвиток в умовах воєнного стану

Міжнародна науково-практична конференція, присвячена
пам'яті д.е.н., професора Горбоноса Федора Володимировича

м. Львів, 26-27 грудня 2022 р.

Тези доповідей

Львів 2022

*Рекомендовано до друку Вченою радою Львівського університету бізнесу та права
(протокол № 5 від 29.12.2022 року)*

Програмний комітет конференції

Янковська Л.А., Заслужений працівник освіти України, академік УАН, академік МААК, доктор економічних наук, професор, Канцлер Львівського університету бізнесу та права.

Сопільник Л. І., доктор юридичних наук, доктор технічних наук, Заслужений винахідник України, професор, начальник Вибухотехнічного управління ГУНП у Львівській області.

Jozef Zaf'ko, Dr.h.c. mult. JUDr. PhD, LL.M, MBA, Honor. Prof. mult. prezident EIDV, Slovakia.

Відповідальний секретар: Кошовий Б.О., кандидат економічних наук, Львівський університет бізнесу та права.

Рецензенти:

М. А. Микитюк, доктор юридичних наук, доцент;
О. Г. Яновська, доктор юридичних наук, професор;
Л. Г. Ліпич, доктор економічних наук, професор;
М. І. Пітюлич, доктор економічних наук, професор;
Л. М. Федоришина, доктор економічних наук, доцент.

Актуальні проблеми науки і практики: сталий розвиток в умовах воєнного стану: тези доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті д.е.н., професора Горбоноса Федора Володимировича (Львів, 26-27 грудня 2022 року). Львів: ЗВО «Львівський університет бізнесу та права», 2022.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, організацій, установ та іншої інформації несуть автори статей. Висловлені у цих статтях думки можуть не збігатися з поглядами редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань. Передруки і переклади можливі лише за згодою авторів і редакції.

Вміст збірника ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International

Головацька Ю. Б. Вплив глобалізації й інтернаціоналізації на підготовку майбутніх перекладачів до лінгвокультурної адаптації текстів під час здійснення локалізації. Актуальні проблеми науки і практики: сталий розвиток в умовах воєнного стану: тези доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті д.е.н., професора Горбоноса Федора Володимировича (Львів, 26-27 грудня 2022 року). Львів: ЗВО «Львівський університет бізнесу та права», 2022. URL: <http://lubp.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/34.pdf>

Головацька Ю. Б.
кандидат педагогічних наук,
Тернопільський національний
педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка
<https://orcid.org/0000-0002-7740-9432>

Вплив глобалізації й інтернаціоналізації на підготовку майбутніх перекладачів до лінгвокультурної адаптації текстів під час здійснення локалізації

Нова ера економіки, загальна глобалізація та пошуки нових ринків збуту стимулюють вихід багатьох компаній на міжнародний рівень. На цьому етапі учасники ринку, які працюють у сфері IT-індустрії, зазвичай зіштовхуються з проблемою локалізації та мовної адаптації своїх програмних продуктів.

Локалізація набуває все більшого поширення у зв'язку з розвитком інформаційних технологій, дедалі більшою кількістю різноманітного софту, веб-сайтів, комп'ютерних ігор та з потребою в їхньому перекладі. Саме завдяки цьому локалізація привернула увагу багатьох лінгвістів та дослідників у галузі мовознавства, які почали займатися вивченням її особливостей та різних перекладацьких стратегій, щоб вивести переклад на новий рівень й забезпечити ефективність підготовки майбутніх перекладачів у ЗВО до якісної локалізації текстів іноземною мовою.

Сьогодні зазначений термін існує у широкому та вузькому значенні. У широкому значенні під *локалізацією* розуміється сама індустрія, що виникла з урахуванням процесу цифровізації різних сфер життя людства. У вузькому сенсі локалізація – це «комбінування мови та технології для отримання результату, здатного подолати культурний та лінгвістичний бар'єри» й «послуги та технології для забезпечення багатомовності потоку цифрової інформації» [4].

У межах вивчення локалізації вчені часто торкаються теми *глобалізації* та *інтернаціоналізації*, вважаючи їх безпосередньою частиною процесу підготовки майбутніх перекладачів до професійної діяльності. Окреслені терміни походять з маркетингу, тому що ці процеси раніше належали виключно до просування продуктів на світовий ринок. Наприкінці 1980-х років, з виникненням необхідності перекладу комп'ютерних програм на безліч мов, наведені категорії набули нових значень, пов'язаних з лінгвістикою.

Перший елемент – глобалізацію – сучасні дослідники визначають наступним чином: *«Globalization addresses the business issues associated with taking a product global. In the globalization of high-tech products this involves integrating localization throughout a company, after proper internationalization and product design, as well as marketing, sales, and support in the world market»* [5]. У

широкому значенні глобалізація – це процес, що веде до об'єднання культурних, політичних, економічних, соціальних норм, й створює єдину систему світобачення, яка діє за одними правилами. Глобалізація досягається шляхом торгівлі, комунікацій та тісних контактів між культурами. Провідним фактором при цьому є міжнародна торгівля та світовий ринок. Для отримання більшого прибутку організації виходять за межі ринку своєї країни та налагоджують міжнародні поставки, перетворюючись на величезні світові корпорації.

Ітернаціоналізація, за визначенням провідних дослідників особливостей підготовки майбутніх перекладачів в розрізі розвитку сучасної цивілізації, це *«the process of generalizing a product so that it can handle multiple languages and cultural conventions without the need for redesign. Internationalization takes place at the level of program design and document development»* [3]. Як бачимо з цього визначення ітернаціоналізація є підготовкою до локалізації продукту, змінюючи його так, щоб продукт можна було згодом зробити прийнятним для багатьох мов.

В цьому сенсі ітернаціоналізація є «нейтралізацією» продукту: позбавлення від рис, властивих культурі, де він створювався. У процесі «нейтралізації» виходить новий текст, так звана «інтерлінгва», яка згодом стає текстом, що локалізується.

Вперше про ітернаціоналізацію в 1990 році заговорила компанія Microsoft: локалізація операційної системи на кожен мову окремо коштувала дуже дорого. Тоді компанія вирішила видалити елементи, властиві американському ринку, і віддати текст на переклад іншими мовами. Це спростило і здешевило процес, тому нині етап ітернаціоналізації повсюдно застосовується при локалізації.

В умовах сьогодення в межах локалізації розуміння ітернаціоналізації зазнало деякі зміни. Так, Л. Олексієнко пропонує таке визначення цього процесу: «спосіб проектування програмного забезпечення, у якому можливість багатомовної підтримки закладається від початку» [1]. Таке проектування складається з двох аспектів:

- технічне планування – на стадії розробки продукт має бути спланований так, щоб національно-залежна частина зберігалася окремо і була доступна для локалізації без додаткової переробки та перекомпіляції продукту;
- створення спочатку ітернаціоналізованого товару – найчастіше «інтерлінгвою» для проектів, що локалізуються, стає англійська мова, що міцно зарекомендувала себе як мова міжнародної комунікації. Тому багато компаній прагнуть спочатку створювати проекти англійською мовою, таким чином закладаючи можливість багатомовної підтримки для подальшої локалізації та спрощуючи процес: локалістів з англійської знайти набагато простіше і дешевше, до того ж якість їх роботи вище, що скорочує час на пошук необхідних кадрів.

Вивчаючи особливості підготовки майбутніх перекладачів до лінгвокультурної адаптації в режимі дистанційної освіти А. Ольховська підкреслює, що особливим напрямом локалізації є переклад відеоігор, виробництво яких також набирає дедалі більшого обороту [2]. Локалізації

піддаються численні елементи, що зустрічаються в тексті: назви гри, власні імена, вигадані слова і вирази, метафори або одиниці, що не мають рівнозначних аналогів в інших мовах, переклад яких у деяких випадках вимагає особливої майстерності і творчого підходу.

Однією з основних цілей локалізації є лінгвокультурна адаптація або передача культурної інформації під час перекладу [3]. Під лінгвокультурною адаптацією розуміється процес пристосування іноземного тексту до мови перекладу. Лінгвокультурний компонент є невід'ємною частиною локалізації, оскільки для успішної інтервенції на ринок продукт має бути адаптований до картини світу споживачів і сприйматися не як перекладений, а як «свій», створений на території цієї культури.

На перший погляд більшість лінгвістів вважають, що особливістю локалізації є саме лінгвокультурна адаптація, виключаючи технічну частину процесу. Ми вважаємо, що в цьому випадку концепт локалізації не привносить нічого нового, тому що лінгвісти розмірковують про «мову і культуру» чи «культурний компонент» вже протягом 30 років [4, с. 10]. Мова і культура тісно пов'язані між собою, мова формує картину світу того, хто говорить, і відображає його культуру. Переклад без культурного контексту неможливий, тому майбутні перекладачі у процесі професійної діяльності здійснюватимуть не лише переклад, але й культурну адаптацію тексту, отже розглядати ці поняття окремо неможливо.

Поза як лінгвокультурна адаптація застосовується перекладачами у традиційних видах перекладу, й, водночас, є невід'ємною частиною процесу локалізації. Маючи на меті адаптувати переклад для іншомовної аудиторії та зробити продукт якомога привабливішим для конкретного ринку, виробники намагаються врахувати всі лінгвокультурні особливості країни та зіштовхуються із завданнями, вирішення яких вимагає від сучасних перекладачів застосування різних перекладацьких чи технічних рішень. Підготовка майбутніх перекладачів до локалізації є багатогранним та міждисциплінарним процесом. Саме тому підготовка майбутніх перекладачів до локалізації є надзвичайно актуальною.

Список використаних джерел

1. Олексієнко Л. А. Проблеми змісту професійної підготовки майбутніх перекладачів у закладах вищої освіти України та можливі шляхи їх розв'язання. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського*. 2019. Випуск 3 (116). С. 33–38.
2. Ольховська А. С. Дистанційне навчання майбутніх перекладачів: засоби та досвід упровадження. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2020. Вип. 91. С. 156–164.
3. Писанко М. Л., Мартиненко О. Є. Moodle як засіб дистанційного навчання майбутніх перекладачів аудіювання англійською мовою. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. Вип. 75 (1). С. 237–252.
4. Kiraly D. Occasioning Translator Competence: Moving Beyond Social Constructivism Toward a Postmodern Alternative to Instructionism. *Translation and Interpreting Studies*. 2015. Vol. 10 (1). P. 8–32.

5. Robinson B., Olvera-Lobo M. D. Facebook, Twitter or Tuenti? A first look at the academic use of web 2.0 social networks in translator training. *In Multiple voices in academic and professional discourse: current issues in specialised language research, teaching and new technologies*. Newcastle: Cambridge Scholar, 2011. P. 367–379.